

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Β΄. - ΤΕΥΧΟΣ ΙΒ΄.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1880

Οὐκ ἔστι περὶ δέου ἂν θεοτίμου ἀνθρώπου
βουλευσάτω ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοὶ
τῶν αὐτοῦ οἰκείων. (Πλάτ. Θεάγη.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1880

μαίοις, ἧτις μόλις που ἐμελετήθη προσηκόντως καὶ ἧτις φαίνονται συνδεομένη ἀμέσως μετὰ τῆς τέχνης τῶν Περγαμηνῶν.

Ἴσως δὲ καθίσταται νῦν δυνατὸς καὶ ὁ ἀκριβὴς καὶ βέβαιος ὀρισμὸς τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐποιήθη τὸ περιφανὲς σύμπλεγμα τοῦ Λαοκόοντος, τοῦθ' ὅπερ εἶνε ζήτημα εἰσέτι ἄλυτον.

Ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέρμα καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ περατώσωμεν τὴν διατριβὴν ταύτην διὰ τῆς ἐκφράσεώς τινος εὐχῆς. Εἶθε τὰ ὠραῖα καὶ μεγάλα ἀγάλματα, ἅτινα μέχρι τοῦ νῦν φέρουσιν ἔτι ἐφ' ἑαυτῶν πολὺν τὸν ἀπὸ τοῦ χρώματος ῥύπον, νὰ ἐπιφανῶσι ταχέως ἐντελῶς ἀκήρατα καὶ μεστὰ κάλλους, καὶ εἶθε νὰ εὐρεθῶσι πρὸς ἀπόθεσιν αὐτῶν χώροι ἀξιοπρεπέστεροι τῶν ἀμυδρῶν ὑπαγείων τοῦ παλαιοῦ Μουσείου, ἵνα μὴ θεοὶ καὶ γίγαντες φέρωσιν ὑπεράγαν χαλεπῶς τὴν ἐς αἰεὶ ἐξαρπαγὴν αὐτῶν ἀπὸ τῆς εὐπλίου γῆς τῆς Μικροῦς Ἀσίας.

(Μετάφρασις ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ).

Η ΨΥΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΚΟΡΑΣΙΟΥ

ΥΠΟ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ ASCHER-LEOBEN.

Ἡ ἀνατροφή τοῦ κορασίου διαφέρει κατὰ τινα τῆς τοῦ παιδός, ἴδιον ἔχουσα χαρακτῆρα· ἀλλ' αἰ περὶ ἀνατροφῆς τῶν τέκνων ἀρχαί εἶνε ὅλως αἰ αὐταί. Διότι εἰ καὶ ὁ διάφορος φυσικὸς χαρακτῆρ ἑκατέρου τῶν φύλων πρῶτῶς ἤδη ἀναφαίνεται, ἡ κοινὴ ὁμῶς παιδικὴ αὐτῶν φύσις τοσοῦτῳ ὑπερτερεῖ τῆς διαφορᾶς ταύτης, μάλιστα κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς νεαρᾶς αὐτῶν ἡλικίας, ὥστε αἰ περὶ ἀνατροφῆς κορασιῶν τε καὶ παίδων ἀρχαί δέον καθ' ὅλου νὰ ᾔνε αἰ αὐταί. Παρατηροῦντες καὶ μελετῶντες ἰδίαι τὰς διαφορὰς τοῦ φυσικοῦ αὐτῶν χαρακτῆρος καὶ προνοοῦντες περὶ τῆς μελλούσης θέσεως, ἣν ἐν τῇ κοινωνίᾳ καθέξουσιν ἀμφοτέρω τὰ φύλα ἅμα τῇ ἐφηβικῇ ἡλικίᾳ, ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐπιβάλωμεν πρῶτῶς ἤδη εἰς τὴν ἀνατροφὴν ἑκατέρου ἴδιον τύπον. Διότι ἐὰν πρώτη ἀρχὴ τῆς ἀνατροφῆς εἶνε τὸ μὴ ἀνατρέφειν κατὰ στερεὸν πρότυπον, ἀλλὰ τηρεῖν καὶ σκοπεῖν τὴν

ιδιάζουσιν φύσιν ἐκάστου ἀνατρεφομένου, πολλῶ μᾶλλον δέον νὰ πράττωμεν τοῦτο ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν φύλων, παρ' οἷς μετ' ὀλίγον τόσῳ διάφορος φυσικὸς χαρακτήρ ἐκδηλοῦται. Οὕτω λ. χ. ὁ παῖς, ὅστις ἔχει πραγματικώτερον ἀντιληπτικὸν καὶ ὀρμητικὴν φύσιν, ὅστις ἐκδηλοῖ δύναμιν, τόλμην καὶ δραστηριότητα, ἀλλὰ καὶ ὑπερηφανίαν, βιαιότητα καὶ αὐθάδειαν, δεῖσεται κατὰ τινα ἐτέρας παιδαγωγικῆς μεθόδου ἢ τῆς τοῦ κορασίου, ὅπερ φύσει μὲν πρᾶον, παρατηρητικώτερον δ' ἐκείνου καὶ εὐαγωγότερον, ἀλλὰ καὶ ὄνειρωδέστερον καὶ εὐαίσθητότερον. Ὁ θέλων ν' ἀναθρέψῃ ἐνταῦθα κατὰ στερεὸν πρότυπον σκαιῶς ἐξαρτήσῃ. Ἀλλὰ τὴν διαφορὸν ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν ἀμφοτέρων τῶν φύλων σκοποῦντες πειθόμεθα ἔτι μᾶλλον, ὅτι οὐ μόνον ἐφείλομεν νὰ μὴ μετέλθωμεν ἐνταῦθα μονομερῆ ἀνατροφὴν, ἀλλὰ καὶ νὰ προπαρασκευάσωμεν αὐτὴν ἀρμοδίως τοῦ σκοποῦ ἐκατέρου αὐτῶν προποιοῦντες καταλλήλῳ τῷ τρόπῳ ἅμα τῇ παρελεύσει τῶν παιδικῶν ἐτῶν. Μικρὰ δὲ περὶ τούτου σκέψις ἀρκεῖ νὰ δείξῃ, οἷον εἰδικὸν χαρακτῆρα δέον νὰ λάβῃ ἡ τοῦ κορασίου ἀνατροφή πρὸς τὸν ἑαυτῆς σκοπὸν.

Βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ λεπτοφυεσττέρα φύσις τῆς γυναικὸς τοσοῦτῳ κατωτέρα τῆς ἰσχυροτέρας τοῦ ἀνδρός, ὥστε οἰκοθεν ἐκείνη ἐπιζητεῖ τὴν προστασίαν τούτου. Καὶ τοῦτο μεθ' ὅλας τὰς ἀξιώσεις τῆς πνευματικῆς ἐξισώσεως τῶν δύο φύλων θὰ ἔχῃ πάντοτε οὕτως, ὡς μέχρι τοῦδε εἶχε, καὶ ἀδύνατον νὰ ἀλλοιωθῇ αὕτη ἡ διαφορὰ. Ὅθεν τῷ μὲν ἀνδρὶ ἀνήκει ἡ πρᾶξις τοῦ δημοσίου βίου, τῇ δὲ γυναικὶ ὑπολείπεται τὰ τῶν τέκνων καὶ τοῦ οἴκου. Καὶ οὗτος μὲν δέον ν' ἀνατρέφῃται μᾶλλον ταῖς ἀρεταῖς τοῦ δημοσίου βίου, ἐκείνη δὲ μᾶλλον ταῖς τοῦ οἰκιακοῦ.

Ἡ κυρία ἐν τούτοις τῶν φύλων διαφορὰ καταφαίνεται ἅμα τῇ συζεύξει αὐτῶν, ἧς τὰ ἀποτελέσματα βαρύτερα τῇ γυναικὶ καὶ μᾶλλον ἀλλοιοῦσι τὸν βίον αὐτῆς ἢ τὸν τοῦ ἀνδρός. Διὸ ὑπὸ τῆς φύσεως ὄριστα ὁ ἀνὴρ νὰ ἐπιζητῇ τὴν εὐνοίαν τῆς γυναικὸς καὶ οὐχὶ τὰνάπαλιν. Ὅπερ μέγα κέρδος αὐτῇ ὡς εὐεργετικῶς ἀντισταθμίζον καὶ ἐξισοῦν τὴν κυριαρχικὴν ὑπεροχὴν ἐκείνου. Ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἀλλοιοῖ ἰδιαζόντως τὴν κατάστασιν τοῦ βίου αὐτῆς. Διότι ἐπειδὴ ὁ ἀνὴρ δέον νὰ ἐπιζητήσῃ τὴν εὐνοίαν τῆς γυναικὸς, ἥτοι ἡ γυνὴ εἶνε ὄρισμένη νὰ ζητηθῇ, αὕτη ὀφείλει νὰ συνενοῖ ἐν ἑαυτῇ τὰ θέλητρα ἐκεῖνα καὶ τὰς ἀρετάς, αἵτινες δύνανται νὰ καταστήσωσι τὸν ἄδρα εὐδαίμονα, καὶ δι' ὧν αὕτη δύναται νὰ κατορθώσῃ τὴν ἰδίαν εὐδαιμονίαν. Αὗται αἱ ἀρεταὶ εἶνε ἀποκλειστικῶς γυναικεῖαι· εἶνε αἱ ἀρεταὶ τῆς παρθένου, συζύγου καὶ μητρός.

Τὸ κοράσιον λοιπὸν εἶνε φύσει ὄρισμένον εἰς τὸ ἀρέσκειν. Ἡ φύσις ἐκό-

σησεν αὐτὸ ἐπὶ τούτῳ διὰ θελγήτρων, ἡ δὲ ἀνατροφή αὐξάνει τὰ φυσικὰ ταῦτα θέλγητρα διὰ τῆς παιδείας, τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας. Οὕτως ἐν τῷ κορασίῳ τὰ θέλγητρα τῆς φύσεως εἶνε ὁ πυρὴν, ἡ ψυχὴ πάσης ἀνατροφῆς, τὸ κύριον χαρακτηριστικόν, ὅπερ διακρίνει τὴν ἀνατροφήν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τοῦ παιδός. Διότι ἐν μόνῳ τῷ κορασίῳ ἡ ἀνατροφή ἔχουσα βάσιν τὸ φυσικὸν τοῦτο προτέρημα τοῦ φύλου, παρασκευάζει οὐ μόνον ἀξιόλογον χαρακτῆρα (ὅπερ ὁ αὐτὸς σκοπὸς τῆς ἀνατροφῆς τοῦ κορασίου καὶ τοῦ παιδός), ἀλλὰ καὶ ἰδίωμα ἐπαγωγὸν καὶ ἐπίχαρι.

Καὶ ὁμοίως τὸ γυναικεῖον θέλγητρον, ὅσῳ καὶ ἂν ἐξαίρηται ὑπὸ τοῦ κάλλους τοῦ σώματος, ἔγκειται ἐξαιρέτως ἐν τῷ πλούτῳ καὶ τῷ ἐπαγωγῷ τῆς ψυχῆς. Ὡραία ψυχὴ δύναται νὰ λαμπρύνῃ καὶ ἥττον ὠραῖον πρόσωπον, νὰ δεσμεύσῃ δὲ δι' ἀπείρων θελγήτρων ἐκείνον, εἰς ὃν ἀπεκαλύφθησαν τὰ βάθη αὐτῆς.

Ψυχὴν λοιπὸν τῆς ἀνατροφῆς τοῦ κορασίου, ὀνομάζοντες, ἐννοοῦμεν τὰ φυσικὰ αὐτοῦ θέλγητρα, ἐννοοῦμεν μόνον τὰ τῆς ψυχῆς θέλγητρα τὰ πηγάζοντα ἐκ τῆς ἐλευθέρως καὶ ἐπιμεμελημένης ἀνατροφῆς. Ταῦτα ἐπανθοῦσιν αὐτῷ ὡς στίλβη μαργαρίτου καὶ παρέχουσι τῇ μορφῇ αὐτοῦ ἀνεκφραστον λαμπρότητα. Τοῖς ἐρωτῶσιν ἐκ τίνων ἰδιοτήτων σύγκεινται τὰ τοιαῦτα θέλγητρα ἀποκρινόμεθα ὅτι κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην κοσμιότης, χάρις, μετριοφροσύνη καὶ γνησία ἀβρότης ἐν πᾶσιν, ἀρμονικῶς συνενωθεῖσαι ἀπετέλεσαν τοσοῦτον ἄπειρον θελκτικὴν δύναμιν.

Ἐν πρώτοις ἡ κοσμιότης τοῦ ἐξωτερικοῦ εἶνε ἡ ἐπαγωγοτάτη τῶν γυναικείων ἀρετῶν. Αὕτη—μὴ οὔσα τεχνητῇ, ἀλλ' ἐν φυσικῇ ἀρμονίᾳ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν ἰδίωμα—ἐμφαίνει τὴν ἀγνότητα τῶν ἠθῶν τῆς ἐνοικούσης ψυχῆς, εἶνε ἡ ζῶσα αὐτῆς ἔκφρασις παρὰ τοῖς ἐνηλίκους κορασίοις. Μετὰ πόσης ψυχολογικῆς ὀρθότητος γινώσκει ὁ Γκέτης νὰ περιγράψῃ ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Μαργαρίτας αὐτοῦ τὴν θελκτικωτάτην ταύτην ἀρετὴν διὰ τῶν πρώτων λόγων, οὓς προφέρει αὐτῇ! καὶ πόσον οὔτοι οἱ λόγοι θέλγουσι τὸν Φαῦστον!

Ἡ ἐν κοσμιότητι ἀνατροφή νεαρωτάτων κορασίων θεωρητέα καθ' ὅλου ὡς ἡ τρίτη βαθμὶς τῶν χρηστῶν ἠθῶν, παρὰ δὲ τοῖς ἐνηλίκους κορασίοις εἶνε ὁ κόσμος τοῦ γυναικείου αὐτῶν χαρακτῆρος, καὶ ἡ κατ' ἐξοχὴν ἀρετὴ, ἥτις ὁσάκις ἀπαντᾷ ἐμποιεῖ τὴν θελκτικωτάτην ἐντύπωσιν. Οὕτως ἡ κοσμιότης εἶνε πάντῃ ἰδιάζον στοιχεῖον τῆς τῶν κορασίων ἀνατροφῆς καὶ δεόν νὰ θεραπεύηται ὑπὸ τῆς τροφῆς διὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ λεπτῶν καὶ ἐπιτηδείων τρόπων.

Κατ' ἀρχὰς βεβαίως ἡ κοσμιότης εἶνε εἰς τὸ τέκνον ἀπλοῦς τύπος.

Αὐτὸ μανθάνει τυπικῶς οὕτως εἶπειν νὰ βαδίζῃ κοσμίως, νὰ κάθηται κοσμίως, νὰ λαλή καὶ προσφέρηται κοσμίως. Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον οἱ τυπικοὶ οὗτοι τρόποι γίνονται ἕξις καὶ κατὰ μικρὸν διεγείρεται ἐν τῷ νεαρῷ κορασίῳ ἀθυπόστατον κοσμιότητος αἶσθημα, ὅπερ μετὰ ταῦτα δὲν περιορίζεται εἰς τοὺς ψιλούς τύπους αὐτῆς, ἀλλ' ἐμφορεῖται τῆς ἐσωτερικῆς οὐσίας τούτων τῶν ἀρετῶν. Ἐν ᾧ μέτρῳ τοῦτο προβαίνει, ἡ στάσις τοῦ κορασίου καθίσταται ἀρμονικωτέρα, ἡ δὲ φρόνησις καὶ τὸ αἶσθημα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον συνάδουσι τῷ ἐξωτερικῷ τῆς κοσμιότητος ἡθει. Ἐσωτερικῆ, ἔμφυτος σχεδὸν ἀποστροφή παντός κοινοῦ, ἀκόσμου καὶ ἀπρεποῦς γεννᾶται ἐκ ταύτης τῆς κοσμιότητος καὶ οὕτω λαμπρὸν τύπον παρέχει τῇ γυναικεῖα μορφῇ.

Ἄλλ' ἐνδέχεται νὰ μεταχειρισθῶμεν ἐν ἀρχῇ ὑπερμέτρως τὰ τῶν τύπων τῆς κοσμιότητος τοῦ τέκνου καὶ οὕτω διὰ τῆς ὑπερβολῆς νὰ παρασκευάσωμεν γελοιογραφίαν ἀντὶ τῆς σκοπούμενης ὡραίας εἰκόνας. Εἰς τούτῃς γελοιογραφίας μετεποίησαν ἐνίας Γερμανίδας παρθένους διὰ τοῦ στερεοῦ καὶ παρὰ φύσιν τρόπου τῆς ἀνατροφῆς αἱ πρὶν Γαλλίδες τροφοί, αἵτινες ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς μεταναστάσεως κατεπλημύρισαν τοὺς δήμους τῆς Γερμανίας. Ἡ κοσμιότης δέον νὰ μὴ παραμορφωθῇ εἰς γελοιογραφίαν, ἡ εὐγενῆς ἀφελεία τῆς φύσεως νὰ μὴ καταπιεσθῇ ἢ παραβλαφθῇ διότι ὁ ἐπιχάρις τρόπος τοῦ παρίστασθαί τινα ἀφελῆ καὶ ἀπέριττον, ἀτέχναστον καὶ ἀνεπιτήδευτον, ὅπως φύσει εἶνε, παρέχει ἰδίᾳ τῇ κοσμιότητι τὸ ἀληθὲς θέλγητρον. Διὸ ἡ διατήρησις τῆς φυσικῆς ταύτης ἀφελείας τοῦ νεαροῦ κορασίου καὶ ἡ προφύλαξις αὐτοῦ ἀπὸ ἀκκισμῶν καὶ ἐπιπετηδευμένων τρόπων εἶνε τοσοῦτω σπουδαῖον ἔρχον τῆς τροφοῦ, ὅσῳ αὐτὴ ἡ ἐν τῇ κοσμιότητι ἀνατροφή. Ἐν δὲ τῇ ἐπιχάριτι συνενώσει ταύτης τῆς φυσικῆς ἀφελείας καὶ τοῦ ἀνεπιτηδέου μετὰ τῆς κοσμιότητος, ἥς δέον νὰ ἐμφορῆται ὅλος ὁ χαρακτήρ, ἔγκειται τὸ γόητρον, ὅπερ εὐκόλως δύναται ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ὡραίου προσώπου, ὅταν μάλιστα συνοδεύηται ὑπὸ τοῦ ἐπαγωγοῦ δώρου τῆς χάριτος.

Ἡ χάρις, ἣν ὁ Λέσσιγκ ἐρμηνεύει ὡς « τὴν ἐν ταῖς κινήσεσιν ὡραιότητα, » καὶ ἣτις τῇ ὅλῃ μορφῇ οὕτως ἰδιάζον θέλγητρον παρέχει, εἶνε μὲν φυσικὸν δῶρον, τὸ πλεῖστον δὲ προϊόν ἀρμονικώτατα πεπαιδευμένης φύσεως καὶ συνάμα ἡ γλυκεῖα αὐτῆς ἔκφρασις. Ἡ ἀνατροφή μέγα συμβάλλεται εἰς κτήσιν ταύτης τῆς ἀρετῆς, ἰδίᾳ διὰ τῆς κατὰ τὸ δυνατόν διδασκαλίας τοῦ κορασίου, ὅπως αὐτὸ καίτοι οὕτως ἀφελὲς αἰεὶ ποτε ὅμως σεμνὸν διατελῇ, εὐσχημον τὰς κινήσεις, τὸ πρόσωπον, τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ σχήματα, πρὸ πάντων δὲ ὅπως ἀποφεύγῃ τὴν μεμψιμοιρίαν. Διότι αὕτη

μὲν ποιεῖ αὐτὸ πάντοτε δύσμορφον, τὸ δὲ αἰείποτε φαιδρὸν καὶ χαρίεν ἦθος καθίστησιν ἐπίχαρι καὶ ἐπαγωγόν.

Ὡς λοιπὸν ἡ κοσμιότης καὶ ἡ χάρις εἶνε δύο ἴδιαι γυναικεῖαι ἀρεταί, αἵτινες καθιστῶσι τὸ ἐξωτερικὸν ἦθος τοῦ προσώπου θελκτικὸν ἐν τῇ συναντήσῃ, οὕτως εἶνε δύο ἄλλαι ἀρεταί ἡ μετριοφροσύνη καὶ ἡ γνησία ἀβρότης τοῦ φρονεῖν καὶ αἰσθάνεσθαι, αἵτινες ἐν τῇ πλησιαιτέρᾳ προσομιλίᾳ ἐκεῖνο τὸ ἐπαγωγὸν θέλγητρον ἐξασκοῦσιν, ὅπερ οὕτως ἀνέκφραστον εἶνε καὶ ἀκαταμάχητον.

Πρῶτον μετριοφροσύνη εἶνε ἡ ἀφέλεια τοῦ ἦθους καὶ ἐπιείκεια, ἡ μὴ συνείδησις σχεδὸν τῶν ὑπαρχόντων προτερημάτων καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις πάσης φιλαρεσκίας.

Ἡ φιλαρεσκία εἶνε τὸ μέγιστον καὶ μᾶλλον διαδεδομένον ἐλάττωμα τοῦ γυναικείου φύλου. Καὶ κατὰ βάθος μὲν ἐξεταζόμενον, ὡς ἀνωτέρω ἀνεπτύχθη, εἶνε φυσικὸν ἐλάττωμα, οὐχ ἦττον ὁμῶς τὸ χονδρότερον καὶ ἀηδέστερον, διότι εὐκολώτατα καὶ ἀχαλινώτως παρεκτρέπεται καὶ γίνεται τοιοῦτον.

Φιλαρεσκία εἶνε τὸ ἀρχικὸν κακὸν πάσης στρεβλότητος καὶ μωρίας τοῦ γυναικείου φύλου. Δίδυμος ἀδελφὴ αὐτῆς εἶνε ἡ κενοσπουδία, ἥτις ἄνευ βουλῆς καὶ σκοποῦ ἀκόρεστος διατελεῖ ἐπιδεικνύουσα πάση τέχνῃ καὶ τρόπῳ προτερήματά τινα, καὶ συχνὰ μάλιστα μόνον φαντασιώδη. Ἐν ἐλλείψει δὲ πνευματικῶν προτερημάτων περὶ πολλοῦ ποιεῖται μόνον τὰ σωματικὰ καὶ ἐκπίπτει τοσοῦτον, ὥστε χάριν αὐτῶν μεταχειρίζεται καὶ τὸ εὐτελέστατον ἔντριμμα.

Ἰκανῶς ἡ ἀνατροφή ἐπίσταται ν' ἀπομακρύνῃ τοὺς κακοὺς τούτους δαίμονας καὶ νὰ παρασκευάζῃ τὸ τέκνον μετριόφρον. Ἐὰν οὐδέποτε ἀφήσωμεν νὰ ἠχήσῃ εἰς τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ κολακευτικὸς λόγος, ἐὰν παριστῶμεν αὐτῷ πάντοτε ἀνώτερα πρότυπα, ὧν τὰ προτερήματα πολλῶ ὑπέρτερα τῶν ἑαυτοῦ, ἐὰν ἐν πᾶσι μετριοφροσύνην αὐτὸ διδάσκωμεν, ἐὰν τὴν στολὴν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ τηρῶμεν ἀπέριττα καὶ ἀφελῆ· τότε οὐδ' ἐγχωρεῖ σχεδὸν νὰ διανοηθῶμεν ὅτι δύναται νὰ περιπέσῃ εἰς τὸ ἐλάττωμα τῆς κενοσπουδίας. Ὅσον δ' ἐν τῇ στολῇ, δέον νὰ ἐκλέγωμεν αὐτὴν μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας. Διότι τὸ νεαρὸν κοράσιον πρέπει νὰ ἐθίζηται νὰ ἐνδύηται ἀπλᾶ μὲν, μετὰ φιλοκαλίας δέ· ν' ἀποστρέφηται πᾶν τὸ καινότροπον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ καινοτροπίᾳ αὐτοῦ νὰ παρίσταται πάντοτε θελκτικόν. Ἡ στολὴ καὶ ὁ τῆς κόμης κόσμος δέον νὰ ἦνε οὕτως ἀπλᾶ, ὥστε τὸ κάτοπτρον νὰ εἶνε σχεδὸν περιττόν, ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις νὰ καλλωπίζωσι. Τὸν καλλωπισμὸν τοῦτον πρέπει νὰ αἰσθάνηται ἀορίστως πῶς

καὶ ἀκουσίως, ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ ἀνδιατρίβῃ φιλαρέσκως. Εἰς δὲ ὅλα ταῦτα ὀφείλει ν' ἀφιερῶσῃ ἢ τροφὸς ὀλόκληρον μελέτην. Ἡ ἐπιβλαβὴς τυχὸν δύναμις τρίτου προσώπου δέον νὰ παρεμποδίζηται ἢ παραλύηται δραστηρίως· ἡ μεγάλη τοῦ κορασίου ἐνασχόλησις εἶνε τὸ κάλλιστον προφυλακτικὸν αὐτοῦ μέσον ἀπὸ τῆς ματαίας κενοσπουδίας.

Ἐπειδὴ δὲ οὐ τοῦ πκρόντος νὰ πραγματευθῶμεν λεπτομερέστερον τὰ καθ' ἕκαστα τούτου τοῦ θέματος, ἀρκείσθωσαν τὰ ρηθέντα, ἵνα ὑποδείξωσιν, ὁποῖον σύμπλεγμα ἀρετῶν ἐννοοῦμεν ἐν τῇ λέξει «μετριοφροσύνη,» καὶ ὅτι τὸ σύνολον αὐτῶν ἀκριβῶς παρέχει εἰς τὴν μορφήν τῆς γυναικὸς τὸ ὑψιστον καὶ διαρκέστατον θέλγητρον. Διότι ἐὰν πανθομολογούμενον εἶνε ὅτι οὐδὲν προτέρημα ἰσχυρότερον ἐπιδρᾷ ἢ ὅπερ ἐν ἀγνοίᾳ ἡμῶν αὐτῶν οὕτως εἶπειν ἔχομεν ἢ ἐπίτηδες δὲν μεταχειριζόμεθα, πολλῶ πλέον συμβαίνει τοῦτο ἐνταῦθα, ἐνθα ταῦτα τὰ προτερήματα, ὡς τὰ τῆς γυναικὸς, ὑπὸ τοσοῦτων φυσικῶν θελγῆτρων συμπαρακολουθοῦνται.

Τέλος μεγάλη ἀρετὴ τοῦ κορασίου εἶνε ἡ ἀβρότης ἐν πᾶσι, τουτέστι τὸ αἰεὶ ποτε φρονεῖν καὶ αἰσθάνεσθαι ἀβρῶς, ἢ διατήρησις τοῦ καθαροῦ τούτου τύπου τοῦ φύλου, ὅστις καθίστησιν ἐντελῆ «τὰ θέλγητρα τῆς γυναικείας φύσεως.»

Ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἰσονομίας ὀρεγομένων χρόνων τὸ κοράσιον κινδυνεύει πολὺ νὰ ἀποβάλλῃ ταύτην τὴν ἀβρότητα σπεῦδον εἰς ἐπίτευξιν ἀμέτρου ἐλευθερίας τῶν ἑαυτοῦ πράξεων. Ὅθεν ἡ τροφὸς ὀφείλει νὰ προφυλάξῃ αὐτὸ πάσῃ φροντίδι ἀπὸ τῆς τοιαύτης ῥοπῆς.

Τὸ ἄριστον ἀμυντήριον τούτου καὶ σκέπη εἶνε ἡ εἰς ἔφεσιν ὀσημέραι μεταβαλλομένη συνήθεια τῶν οἰκιακῶν ἐργασιῶν. Ταύτας δέον νὰ ἐθίζηται τὸ νεαρὸν κοράσιον ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων, κατ' ἀρχὰς ἀπλῆς παιδιᾶς χάριν, βραδύτερον δὲ ὡς ἔργον, μέχρις οὗ γεννηθῆ ἐν αὐτῷ γνήσιον πνεῦμα οἰκουρίας, ὅπερ καλῶς ἀγόμενον ταχέως γίνεται ἔφεσις ταύτης τῆς ἀρετῆς. Αὕτη δὲ ἡ τῆς οἰκονομίας αὐτοῦ ἔφεσις δέον νὰ τρέφηται διηνεκῶς καὶ οὐδόλως νὰ διακοπῆ μήτε κατὰ τὰ ἔτη τῆς εἰς τὴν σχολὴν φοιτήσεως καὶ διδασκαλίας, ὥστε καὶ ἐν ταῖς ὑψηλοτέραις σπουδαῖς (καὶ διὰ τί τὸ κοράσιον νὰ μὴ δικαιούται εἰς τοῦτο ἐξ ἴσου μετὰ τοῦ νεανίου;) νὰ διατηρῆται αὐτῷ ἢ ἐξ ἴσου μετὰ τῆς ἐφέσεως τούτων νὰ συνυπάρχῃ. Τοῦτο χαρακτηρίζει μέχρι τίνος βαθμοῦ δύναται νὰ προβῆ ἡ φυσικὴ τῆς γυναικὸς ἰσότης εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν μάθησιν (περὶ ἰσότητος ἐλευθερωτέρων ἡθῶν οὐδὲ κἂν λόγος δέον νὰ γείνη), καὶ ἐνταῦθα τὸ ὄριον, ὅπερ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπερβῆ ἡ ἀβρότης. Ἄλλ' ἅμα ἡ γυνὴ σπουδάζουσα καὶ ἀγωνιζομένη, ὡς ὁ ἀνὴρ, πρὸς ἐπίτευξιν δημοσίου ἐπιτηδεύματος, δημο-

σίας τιμῆς ἀποβάλλη τὴν ἔφεσιν τῆς οἰκονομίας, παύσῃ ἐπαναπαυομένη καὶ εὐαρεστουμένη ἐν τῷ ἑαυτῆς οἴκῳ καὶ μετὰ τῶν τέκνων τῆς, μεταβάλλεται εἰς ἀνδρόγυνον, ἔρμαφρόδιτον, γελοιογραφίαν ἄμοιρον τῶν γυναικείων θελγήτρων. Μόνον εἰς τὰς ἐξόχους ἐπὶ εὐφυΐᾳ γυναῖκας δύναται νὰ ἐπιτρέπηται ἡ ἀνάμιξις αὐτῶν εἰς ἔργα ἀρμόζοντα εἰς τὴν κλησιν τοῦ ἀνδρός, εἰς τὰς πλείστας ὅμως αὐταὶ αἰ ἐπὶ βλάβῃ τῆς ἀβρότητας κατατολμώμεναι ὑπερβάσεις δὲν ἀρμόζουσι· ὅθεν δὲν πρέπει νὰ εἰσχωρῇ πᾶν νεαρὸν κοράσιον ἐκ κουφονοίας ἢ κενοσπουδίας εἰς αἰθούσας ἐπιστημονικῶν ἀκροάσεων.

Διδασκαλία καὶ παιδείαι, οἷαν δύνανται νὰ παράσχωσι νῦν τὰ νεοσύστατα λύκεια τῶν κορασίων, ἀπαιτοῦσιν εὐτυχῶς τοσοῦτον χρόνον, ὥστε ἱκανὸς ὑπολείπεται εἰς διηνεκῇ ἐξάσκησιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ οἴκου καὶ ἐπιμελείας τῶν παίδων, καὶ μάλιστα πρὸς διατήρησιν τῆς τοιαύτης ἐφέσεως. Ὅθεν ἐν τούτῳ τῷ μέτρῳ ἡ παιδεία δύναται νὰ θεωρηθῇ προσιτῆ τοῖς πᾶσι. Αὕτη ἠνωμένη μετὰ τῆς τέχνης, ἧς τὸ ἐκτεταμένον στάδιον ἀφίεται ἐλεύθερον τῷ τε ἀνδρὶ καὶ τῇ γυναικί, παρέχει εὐρὺν κύκλον τοῦ ἐργάζεσθαι καὶ ὠφελεῖν, καὶ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς δημοσίας ἐνεργείας, ἰδίως εἰς τὸν βουλόμενον καὶ τὴν βουλομένην νὰ κερδαίνῃ ἐξ ἀνάγκης ἢ τέρψεως χάριν. Ἄλλ' ὅσῳ εὐρὺς εἰς τὸ γυναικεῖον φύλον καὶ ἂν ἀχθῇ ὁ κύκλος οὗτος, τὸ ὄριον αὐτοῦ ἔσται πάντοτε ἐκεῖνο, ἔνθα ἡ ἀβρότης κινδυνεύει ν' ἀποβάλλῃ τὸ χάριεν γόητρον, τὸ κοράσιον τὴν ἀγνὴν τρυφερότητα τῆς ψυχῆς, ἡ σύζυγος τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ εὐρίσκειν ἐν τῷ οἴκῳ τὸ πᾶν, ἡ μήτηρ τὴν ἱερωτέραν φυσικὴν ὄρμην, τὴν φιλοστοργίαν καὶ ἐπιμέλειαν τῶν ἑαυτῆς τέκνων. Ὅντως ἀβρὰ καὶ εὐγενὴς γυνὴ οὐδέποτε ὑπερβαίνει τὰ ἐσκαμμένα, αὐτὴ δὲ ἡ φύσις αὐτῆς ἐναντιοῦται εἰς τοῦτο. Δὲν ὀρέγεται νὰ εἰσέλθῃ ἐξ ἴσου μετὰ τοῦ ἀνδρός ἐν τῇ κονίστρᾳ τοῦ δημοσίου βίου. Αἰσθάνεται ὅτι ἡ τοῦ καθημερινοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ βίου συνώθησις καὶ ἐπιτήδευσις δὲν εἶνε τὸ στάδιον τῆς ἑαυτῆς ἐνεργείας καὶ σπουδῆς· ὅτι ἡ φύσις δοῦσα αὐτῇ τοιαῦτα ἐπαγωγὰ δῶρα ἠνέωξεν αὐτῇ πάντῃ ἄλλοῖον στάδιον ἐνεργείας καὶ εὐδαιμονίας,

Καὶ ἂν ἐν τούτοις περιστάσεις καὶ ἀφορμαὶ ἀγάγωσιν αὐτὴν εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ κοινοῦ βίου, δανείζεται μὲν πρὸς καιρὸν παρὰ τοῦ ἀνδρός τὸν ἀναγκαῖον ἤδη ἀλλὰ ξένον αὐτῇ χαρακτῆρα αὐτοῦ, ἀκεραίαν δ' ἐν τῷ ἐσωτερικῷ διατηρεῖ τὴν ἰδίαν φύσιν, ἣτις μόνον ἐν τῷ οἴκῳ καὶ τοῖς τέκνοις δύναται ν' ἀναπτυχθῇ ἐντελῶς. Ἄλλ' ὅπως διατηρῇ τὴν ἀρετὴν ταύτην εἰς πάσας τὰς περιστάσεις, δεόν πρότερον νὰ παιδευθῇ ἐπὶ τούτῳ, ἡ δὲ ἀνατροφή νὰ πορίσῃ αὐτῇ τοῦτο ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Οὕτω λοιπὸν

αί προειρημέναί ἀρεταὶ ἠνωμέναι παρέχουσι εἰς τὴν γυναῖκα ἐκεῖνο τὸ θέλητρον, ὅπερ τυγχάνει ὄν ὑπέρτερον καὶ ἐπαγωγότερον καὶ τῶν θελγήτρων σωματικοῦ κάλλους. Διὰ τοῦτο τὸ θέλητρον δέον νὰ παρίσταται πάντοτε εἰς τὴν τροφὸν ὡς τὸ ἰδεῶδες, ἡ ἡ ἀνατροφή σκοπεῖ. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶνε ἴδιον τῆς ἀνατροφῆς τῶν κορασίων· δῆλον ὅτι αὕτη μετὰ τῆς καθολικῆς ἐν τῇ ἠθικῇ καὶ τῇ ἀρετῇ ἀνατροφῆς αὐτῶν, ἥτις κοινὴ καὶ τῶν παίδων, ἀναδέχεται νὰ κοσμήσῃ αὐτὰ καὶ διὰ τοῦ ἀπαραιτήτου κόσμου τῶν θελγήτρων, ἅπερ παράγονται ἐκ τῶν προειρημένων ἀρετῶν.

Κατὰ ταύτην τὴν ἐννοίαν σκοποῦντες τὴν ἀνατροφήν, ἥτις εἰδικῶς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ φύλου ἐπιβάλλεται, ὀνομάζομεν « ψυχὴν τῆς ἀνατροφῆς τοῦ κορασίου τὰ φυσικὰ αὐτοῦ θέλητρα, » οἷα ταῦτα πηγάζουσιν ἐκ τῆς κοσμιότητος, χάριτος καὶ μετριοφροσύνης.

I. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

Ὁ πρὸς διάδοσιν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογος μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν γεωγραφικῶν πινάκων, ἧς αὐτὸς ἐπεμελήθη, τὴν δαπάνην χορηγοῦντος τοῦ κ. Στ. Ζαφειροπούλου, ἀνέθετο τῷ καθηγητῇ κ. Σ. Κ. Σακελλαροπούλῳ νὰ συντάξῃ « Στοιχειώδη Γεωγραφίαν πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων, » ἧς ἡ ὀνοματολογία νὰ συμφωνῇ πρὸς τὴν ἐν τοῖς πίναξι παραδεχθεῖσαν. Ὁ κ. Σακελλαρόπουλος δημοσιεύων τὴν ῥηθεῖσαν στοιχειώδη Γεωγραφίαν συνεδημοσίευσε καὶ φυλλάδιον ἐξ 23 σελίδων, ὅπερ ἐπιγράφει « Ὁδηγίαι διὰ τὸ μάθημα τῆς Γεωγραφίας, » ἀπευθύνονται δ' αἱ ὀδηγίαι αὗται τοῖς δημοδιδασκάλοις καὶ ἀποτελοῦσιν οἷον τὸν πρόλογον τῆς Στοιχειώδους Γεωγραφίας. Τὰς Ὁδηγίας ταύτας ἐκρίναμεν καλὸν νὰ ἀναδημοσιεύσωμεν εἰς τὸν « Πλάτωνα », ἵνα ὅσον τὸ δυνατόν εἰς πλείονας διδασκάλους κατασταθῶσι γνωσταί.